EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 20.5.2020.
COM(2020) 509 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Spānijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Spānijas 2020. gada stabilitātes programmu

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Spānijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Spānijas 2020. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Komisija 2019. gada 17. decembrī pieņēma gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju, tādējādi uzsākot 2020. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Komisija 2019. gada 17. decembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Spānija bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu "Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku".

(2) 2020. gada ziņojums par Spāniju[3] tika publicēts 2020. gada 26. februārī. Tajā bija izvērtēts, kā Spānija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2019. gada 9. jūlijā[4], turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados

[1] OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
[2] OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.
[3] SWD(2020) 508 final.
[4] OV C 301, 5.9.2019., 117. lpp.

pieņemtajiem ieteikumiem, un Spānijas progress virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļināts pārskats, kurš veikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu un kura rezultāti arī tika publicēti 2020. gada 26. februārī. No Komisijas veiktās analīzes secināms, ka Spānijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Liels gan valsts, gan privātā sektora ārējais un iekšējais parāds radījis neaizsargātību vēl joprojām augsta bezdarba apstākļos, un tam bijusi pārrobežu nozīme.

(3) 2020. gada 11. martā Pasaules Veselības organizācija oficiāli pasludināja Covid-19 uzliesmojumu par pasaules mēroga pandēmiju. Tā ir nopietna sabiedrības veselības ārkārtas situācija, kas skar iedzīvotājus, sabiedrību kopumā un ekonomiku. Tā pakļauj valstu veselības aprūpes sistēmas smagai spriedzei, rada traucējumus globālajās piegādes ķēdēs, nestabilitāti finanšu tirgos un patērētāju pieprasījuma satricinājumus un negatīvi ietekmē dažādas nozares. Tā apdraud cilvēku darbvietas un ienākumus un uzņēmumu darbību. Tā ir izraisījusi ievērojamu ekonomikas satricinājumu, kam jau ir nopietnas sekas Eiropas Savienībā. Komisija 2020. gada 13. martā pieņēma paziņojumu[5], kurā aicināja koordinēt rīcību, reaģējot uz krīzi ekonomikā, un iesaistīt visus dalībniekus valstu un Savienības līmenī.

(4) Vairākas dalībvalstis ir izsludinājušas ārkārtas stāvokli vai ieviesušas ārkārtas pasākumus. Ārkārtas pasākumiem vajadzētu būt stingri samērīgiem, nepieciešamiem, ar ierobežotu ilgumu un saskaņā ar Eiropas un starptautiskajiem standartiem. Turklāt uz tiem būtu jāattiecina demokrātiskā pārraudzība un iespēja tos neatkarīgi pārskatīt tiesā.

(5) 2020. gada 20. martā Komisija pieņēma paziņojumu par Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu[6]. Šī klauzula, kuru veido Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punkts, 6. panta 3. punkts, 9. panta 1. punkts un 10. panta 3. punkts un Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. panta 5. punkts un 5. panta 2. punkts, atvieglo budžeta politikas koordināciju nopietnas ekonomikas lejupslīdes laikā. Komisija savā paziņojumā pauda Padomei viedokli, ka pašreizējos apstākļos, ņemot vērā paredzamo nopietno ekonomikas lejupslīdi Covid-19 uzliesmojuma dēļ, ir pieļaujams iedarbināt šo klauzulu. Dalībvalstu finanšu ministri 2020. gada 23. martā piekrita Komisijas novērtējumam. Vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšana ļauj uz laiku atkāpties no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai, ja tas neapdraud fiskālo stabilitāti vidējā termiņā. Attiecībā uz korektīvo daļu Padome uz Komisijas ieteikuma pamata var arī nolemt pieņemt pārskatītu fiskālo trajektoriju. Vispārējā izņēmuma klauzula neaptur Stabilitātes un izaugsmes paktā paredzētās procedūras. Tā ļauj dalībvalstīm atkāpties no budžeta prasībām, kas tiktu piemērotas parastā situācijā, un vienlaikus dod iespēju Komisijai un Padomei veikt vajadzīgos politikas koordinācijas pasākumus pakta ietvaros.

(6) Ir jāturpina pasākumi, lai ierobežotu un kontrolētu pandēmijas izplatīšanos, stiprinātu valstu veselības aprūpes sistēmu noturību, mazinātu sociālekonomiskās sekas, izmantojot atbalsta pasākumus uzņēmumiem un mājsaimniecībām, un nodrošinātu pienācīgus veselības un drošības apstākļus darbvietā nolūkā atsākt saimniecisko darbību. Savienībai būtu pilnībā jāizmanto dažādie tās rīcībā esošie instrumenti, lai atbalstītu dalībvalstu centienus minētajās jomās. Vienlaikus dalībvalstīm un Savienībai būtu jāsadarbojas, sagatavojot pasākumus, kas vajadzīgi, lai atjaunotu mūsu

[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

sabiedrības un ekonomikas normālu darbību un ilgtspējīgu izaugsmi, citstarp integrējot zaļo pārkārtošanos un digitālo pārveidi un mācoties no krīzes laikā gūtās pieredzes.

(7) Covid-19 krīze ir apliecinājusi ka vienotais tirgus ir pietiekami elastīgs, lai spētu pielāgoties ārkārtas situācijām. Tomēr, lai nodrošinātu ātru un vienmērīgu pāreju uz ekonomikas atlabšanas posmu, preču un pakalpojumu brīvu apriti un darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, ir jāatceļ ārkārtas pasākumi, kas kavē vienotā tirgus normālu darbību, tiklīdz tie vairs nav nepieciešami. Pašreizējā krīze ir parādījusi, ka veselības nozarē ir vajadzīgi krīzes gatavības plāni, kas jo īpaši ietver uzlabotas iepirkuma stratēģijas, dažādotas piegādes ķēdes un nepieciešamo krājumu stratēģiskās rezerves. Tie ir galvenie elementi, uz kuru pamata tiks izstrādāti plašāki krīzes gatavības plāni.

(8) Savienības likumdevējs jau ir grozījis attiecīgos tiesiskos regulējumus[7], lai ļautu dalībvalstīm mobilizēt visus neizmantotos līdzekļus no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem nolūkā novērst Covid-19 pandēmijas ārkārtas sekas. Minētie grozījumi nodrošinās papildu elastīgumu, kā arī vienkāršotas un racionalizētas procedūras. Lai mazinātu spiedienu uz naudas plūsmu, dalībvalstis arī var 2020.–2021. grāmatvedības gadā izmantot 100 % līdzfinansējuma likmi no Savienības budžeta. Spānija tiek mudināta pilnībā izmantot šīs iespējas, lai palīdzētu personām un nozarēm, ko šīs problēmas skar visvairāk.

(9) Paredzams, ka pandēmijas sociālekonomiskās sekas atšķirīgu specializācijas modeļu dēļ dažādos Spānijas reģionos izpaudīsies nevienmērīgi. Tas attiecas, piemēram, uz reģioniem, kuros tūrisms ir vissvarīgākā nozare, piemēram, Vidusjūras piekrasti, Andalūziju vai Baleāru salām un Kanāriju salām, kur vairāk nekā viena ceturtā daļa darbvietu ir saistītas ar šo nozari. Tas rada būtisku risku, ka Spānijā palielināsies reģionālās atšķirības. To papildina risks, ka uz laiku izirs konverģences process starp dalībvalstīm, tāpēc pašreizējā situācijā ir vajadzīga mērķtiecīga politiska atbildes reakcija.

(10) Spānija savu 2020. gada valsts reformu programmu un 2020. gada stabilitātes programmu iesniedza 2020. gada 1. maijā. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.

(11) Spānija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā, un tai piemēro pārejas noteikumu par parādu.

(12) Padome 2018. gada 13. jūlijā ieteica Spānijai nodrošināt, ka valdības neto primāro izdevumu (3) nominālā pieauguma temps 2019. gadā nepārsniedz 0,6 %, kas atbilst gada strukturālajai korekcijai 0,65 % apmērā no IKP. Komisijas vispārējais izvērtējums 2019. gadā apstiprina būtisku novirzi no vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai ieteiktajām korekcijām. Tas ir būtisks faktors Komisijas ziņojumā, kas sagatavots saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu un kurā novērtēta Spānijas atbilstība parāda kritērijam 2019. gadā.

---

[7] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/460 (2020. gada 30. marts), ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 un (ES) Nr. 508/2014 attiecībā uz īpašiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai piesaistītu investīcijas dalībvalstu veselības aprūpes sistēmās un citos to ekonomikas sektoros, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu) (OV L 99, 31.3.2020., 5. lpp.), un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/558 (2020. gada 23. aprīlis), ar ko Regulas (ES) Nr. 1301/2013 un (ES) Nr. 1303/2013 groza attiecībā uz īpašiem pasākumiem, lai nodrošinātu ārkārtas elastību Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanā, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (OV L 130, 24.4.2020., 1. lpp.).

(13) Valdība savā 2020. gada stabilitātes programmā plāno, ka nominālā bilance pasliktināsies no deficīta, kas bija 2,8 % no IKP 2019. gadā, līdz deficītam 10,3 % apmērā no IKP 2020. gadā. Vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2019. gadā bija samazinājusies līdz 95,5 % no IKP, taču saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu ir paredzams, ka 2020. gadā tā palielināsies līdz 115,5 %. Makroekonomikas un fiskālo perspektīvu ietekmē liela nenoteiktība Covid-19 pandēmijas dēļ.

(14) Reaģējot uz Covid-19 pandēmiju un īstenojot saskaņotu Savienības pieeju, Spānija ir noteikusi budžeta pasākumus, lai palielinātu veselības aprūpes sistēmas kapacitāti, ierobežotu pandēmiju un sniegtu atbalstu vissmagāk skartajām personām un nozarēm. Saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu minētie budžeta pasākumi sasniedz 3,2 % no IKP. Deficītu palielinošo pasākumu kvantitatīvā noteikšana lielā mērā sakrīt ar Komisijas aplēsēm, ja tiek ņemta vērā atšķirīgā pieeja automātisko stabilizatoru izmaksām. Šie pasākumi ietver veselības aprūpes pakalpojumu stiprināšanu un ienākumu atbalsta sniegšanu darba ņēmējiem, kuriem piemēro saīsināta darba laika shēmas. Turklāt Spānija ir paziņojusi par pasākumiem, kuri, neradot tiešu ietekmi uz budžetu, palīdzēs atbalstīt uzņēmumu likviditāti, kas saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu tiek lēsta 9,2 % apmērā no IKP. Minētie pasākumi jo īpaši ietver aizdevumu garantijas (8,8 % no IKP). Kopumā Spānijas veiktie pasākumi atbilst pamatnostādnēm, kas sniegtas Komisijas paziņojumā par koordinētu ekonomisko reakciju uz Covid-19 uzliesmojumu. Minēto pasākumu pilnīga īstenošana, kam sekotu fiskālās politikas pārorientēšana uz piesardzīga vidēja termiņa fiskālā stāvokļa sasniegšanu, kad to ļaus ekonomikas apstākļi, palīdzēs saglabāt fiskālo stabilitāti vidējā termiņā.

(15) Pamatojoties uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi ar nemainīgas politikas pieņēmumu, Spānijas vispārējās valdības bilance tiek prognozēta -10,1 % apmērā no IKP 2020. gadā un -6,7 % apmērā no IKP 2021. gadā. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP sasniegs 115,6 % 2020. gadā un 113,7 % 2021. gadā.

(16) Komisija 2020. gada 20. maijā nāca klajā ar ziņojumu, kas sagatavots saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu, jo Spānija 2019. gadā nebija izpildījusi noteikumu par parādu un 2020. gadā plāno pārkāpt deficīta robežvērtību, kas ir 3 % no IKP. Kopumā analīze liecina, ka Līgumā un Regulā (EK) Nr. 1467/1997 noteiktais deficīta un parāda kritērijs nav izpildīts.

(17) Pasākumi, kas veikti, lai apturētu vīrusa izplatīšanos, būtiski ietekmē ekonomiku, un to dēļ IKP šogad varētu samazināties par 9,4 %. Arī ietekme uz nodarbinātību, ko šajā posmā gan ir grūti aprēķināt, būs ievērojama. Kopš krīzes sākuma darbu jau ir zaudējuši aptuveni viens miljons cilvēku. Ietekmi uz nodarbinātību pašlaik mazina gandrīz 3,5 miljoni darba ņēmēju, kuri ir iesaistīti saīsināta darba laika shēmās (*ERTE*), kas līdz šim ir novērsušas tūlītēju darba zaudēšanu. Pandēmijas sekas Spānijā vēl vairāk pasliktinās mazos un vidējos uzņēmumos (MVU) nodarbināto lielais īpatsvars, tas, ka vissmagāk cietušas svarīgas nozares un ka to atlabšana, visticamāk, būs lēnāka, piemēram, tūrisma un mazumtirdzniecības nozares, kā arī terminēto darba līgumu lielais īpatsvars darba ņēmēju vidū (26,3 % 2019. gadā). Visi minētie faktori varētu izraisīt liela mēroga darba zaudēšanu un pastiprināt triecienu. Saskaņā ar Komisijas prognozi paredzams, ka bezdarba līmenis (kas 2020. gada februārī bija 13,6 %) pieaugs līdz 18,9 % 2020. gadā un atlabs, krītoties līdz 17 % 2021. gadā.

(18) Spānijas iestādes ir mēģinājušas mazināt pandēmijas un ierobežojumu perioda ietekmi ar dažādu pasākumu kopumiem, kuru kopējā summa ir 145 miljardi EUR. Lai cīnītos ar šo slimību, iestādes ir palielinājušas izdevumus veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem. Tās ir arī atvieglojušas *ERTE* izmantošanu, lai saglabātu cilvēkiem darbu un atbalstītu mājsaimniecību ienākumus. Darba ņēmēji, uz kuriem attiecas *ERTE*, saņem pabalstu 70 % apmērā no viņu sociālā nodrošinājuma iemaksu bāzes ar minimālo un maksimālo robežu (attiecīgi 502 EUR un 1402 EUR). Darba tiesiskās attiecības *ERTE* darbības periodā, kas nesen tika pagarināts līdz 2020. gada 30. jūnijam, nemainās. Uzņēmumi, kas piemēro *ERTE*, ir atbrīvoti no pienākuma maksāt ļoti lielu daļu no sociālā nodrošinājuma iemaksām par darba ņēmējiem, uz kuriem attiecas šī shēma, ar nosacījumu, ka viņiem saglabā darbu vismaz sešus mēnešus pēc darbības atsākšanas. Minētie pasākumi ir cieši saistīti ar īpašu atbalstu MVU un pašnodarbinātām personām, kas ir Spānijas ekonomikas pamats (nodokļu maksājumu atlikšana, sociālā nodrošinājuma iemaksu un valsts garantiju samazināšana), un ar tiem tiek mēģināts palīdzēt šiem ekonomikas dalībniekiem izvairīties no bankrota un ātri atsākt darbību, kad krīze būs beigusies. Ir pieņemti arī pasākumi ar mērķi garantēt pagaidu ienākumu atbalstu nestandarta nodarbinātības formu darba ņēmējiem, kuriem nav pieejama sociālā nodrošinājuma aizsardzība.

(19) Neskatoties uz salīdzinoši zemo investīciju līmeni, Spānijas veselības aprūpes sistēma ir panākusi labus rezultātus veselības jomā. Tomēr Covid-19 pandēmijas uzliesmojums ir radījis sistēmai nepieredzētu pārslodzi un atklājis, ka tā nav aizsargāta pret satricinājumiem. Tūlītējie pasākumi ir vērsti uz spēju stiprināšanu saistībā ar veselības aprūpes darbiniekiem, kritiski svarīgiem medikamentiem un infrastruktūru ar mērķi glābt dzīvību un atjaunot veselību pandēmijas laikā. Krīzes laikā sevišķi apdraudētas ir personas ar invaliditāti un veci cilvēki aprūpes iestādēs. Ir jānodrošina viņiem pastāvīga piekļuve medicīniskajai un sociālajai aprūpei, t. sk. neatliekamās palīdzības un intensīvās aprūpes pakalpojumiem. Vēlāk būtu jākoncentrējas uz veselības aprūpes sistēmas noturības uzlabošanu, lai tā iespējami ātri varētu atsākt optimāli darboties un labāk izturēt jaunus satricinājumus. Pandēmija ir atklājusi pašreizējās strukturālās problēmas, dažas no kurām ir izraisījis zināms fiziskās infrastruktūras investīciju trūkums un trūkumi saistībā ar veselības aprūpes darbinieku pieņemšanu darbā un darba apstākļiem. Pastāv reģionālas atšķirības izdevumu, fizisko resursu un personāla ziņā, un koordinācija dažādu pārvaldes līmeņu starpā ne vienmēr ir efektīva. Vidējā termiņā varētu uzlabot veselības aprūpes rezultātus novecošanas, pieaugošo hronisko slimību un invaliditātes problēmu risināšanā. Liela nozīme šajā ziņā ir primārajai aprūpei un e-veselības attīstībai. Vidējā termiņā būs svarīgi nodrošināt, lai iespējamais resursu samazinājums ekonomikas lejupslīdes dēļ neietekmētu cilvēku veselības aprūpes pieejamību un neradītu nevienlīdzību šajā ziņā.

(20) Lai gan Spānijā vairākus gadus radīts daudz jaunu darbvietu, tomēr pirms Covid-19 uzliesmojuma tās darba tirgū bija augsts bezdarba līmenis un pastāvēja darba tirgus segmentācija. Provizoriskie dati liecina, ka krīzes dēļ Spānijā ļoti būtiski pieaudzis bezdarba līmenis, kas negatīvi ietekmēs nodarbinātības dienestu jau tā ierobežoto spēju atbalstīt darba ņēmējus un darba devējus, kā arī sociālos pakalpojumus. Vidējā termiņā atlabšana būtu jāsekmē ar nodarbinātības atbalsta pasākumiem, kurus pieņemtu, apspriežoties ar sociālajiem partneriem, piemēram, pakāpenisku saīsināta darba laika shēmu atcelšanu, darbā pieņemšanas stimulu sistēmas pārskatīšanu ar mērķi labāk veicināt ilgtspējīgus nodarbinātības veidus, jo īpaši gados jauniem darba ņēmējiem, kā arī elastīgu darba apstākļu nodrošināšanu. Studentu īpatsvara palielināšana dabaszinātņu un digitālo tehnoloģiju priekšmetos, profesionālās izglītības un apmācības pievilcības veicināšana un elastīgu prasmju pilnveides un

pārkvalifikācijas iespēju nodrošināšana varētu palīdzēt reaģēt uz augošo pieprasījumu pēc tehniskajām prasmēm, kas vajadzīgas, lai īstenotu zaļo un digitālo pārkārtošanos ceļā uz atlabšanu. Kopumā izglītības un profesionālās orientācijas uzlabošana un pietiekama atbalsta nodrošināšana nelabvēlīgākā situācijā esošajiem studentiem un atpalikušajiem reģioniem varētu sekmēt labākus izglītības rezultātus. Tas, cik sekmīgi būs pasākumi, kuri, iespējams, tiks pieņemti minēto mērķu sasniegšanai, būs ļoti atkarīgs no pietiekama laika atvēlēšanas plašas un ilgstošas sociālās un politiskās vienprātības panākšanai par reformām.

(21) Pandēmijas ietekme uz darba tirgu ir radījusi neatliekamu vajadzību atbalstīt krīzes skarto mājsaimniecību ienākumus. Liela nozīme šajā sakarā bijusi saīsināta darba laika shēmu izmantošanas atvieglošanai. Tomēr pagaidu darba ņēmējiem ar ļoti īslaicīgiem līgumiem, kuri veido lielāko daļu no gandrīz viena miljona jaunajiem bezdarbniekiem un kuru vidū ir daudz gados jaunu darba ņēmēju, bieži vien nepienākas standarta aizsardzība bezdarba gadījumā. Lai atbalstītu ilgtspējīgu atlabšanu un sociālo kohēziju, jau pašā sākumā jānodrošina, ka uz visiem darba ņēmējiem, t. sk. pagaidu darba ņēmējiem un pašnodarbinātām personām, attiecas pietiekama sociālā aizsardzība un aktīva darba tirgus politika.

(22) Domājams, ka krīze palielinās augsto nabadzības vai sociālās atstumtības līmeni Spānijā, jo īpaši ģimenēs ar bērniem. Spānija 2019. gadā bija dalībvalsts ar viszemāko vidējo ģimenes pabalstu uz vienu bērnu. Ģimenēm ar zemiem līdz vidējiem ienākumiem nepienākas bērnu pabalsti, uz kuriem šajā valstī attiecas stingri nosacījumi, un tām ir pieejami tikai ierobežoti nodokļu atvieglojumi. Sociālās aizsardzības izdevumi joprojām ir izteikti vērsti uz vecāka gadagājuma cilvēkiem, un paredzams, ka pensiju izdevumu līmenis vidējā termiņā un ilgtermiņā ievērojami palielināsies, ja paziņotā atkāpšanās no 2013. gada pensiju reformas būs pastāvīga un netiks veikti pietiekami kompensācijas pasākumi. Sarežģītie ekonomiskie un sociālie apstākļi, kas izveidojušies pandēmijas dēļ, drīzāk nosaka vajadzību pēc paaudžu solidaritātes par labu jaunākajām paaudzēm. Bezdarbnieka atbalsts ilgtermiņa bezdarbniekiem un darba ņēmējiem, kuri neatbilst iemaksu shēmu nosacījumiem, pašlaik ir sadalīts pa vairākām shēmām, tādēļ tā tvērums ir mazs. Valstī pašlaik spēkā esošās reģionālās minimālo ienākumu shēmas sasniedz tikai 20 % potenciālo saņēmēju, turklāt pastāv lielas reģionālās atšķirības tvēruma, ilguma, piekļuves nosacījumu un atbilstības ziņā. Pašreizējos spiedīgajos apstākļos ir paredzēts ātri ieviest pastāvīgu valsts ienākumu garantijas shēmu, kuras plānotais tvērums ir trīs miljoni saņēmēju un kura papildinās spēkā esošās reģionālās minimālo ienākumu shēmas. Šajā posmā nav iespējams novērtēt tās ietekmi uz nabadzības mazināšanu un ilgtspējību īstermiņā un vidējā termiņā.

(23) Pandēmijas krīzi Spānijā pastiprina arī tas, ka lielais MVU skaits veido lielu daļu no nodarbinātības. Lai novērstu bankrotu, no kura iespējams izvairīties, steidzami ir pieņemti daži pasākumi, lai nodrošinātu likviditātes atbalstu uzņēmumiem, izmantojot aizdevumus un garantijas, koncentrējoties uz MVU un nozarēm, kuras krīze skars smagāk un ilgāk, piemēram, tūrisma nozari (kas Spānijā 2019. gadā veidoja 12 % no IKP). Lai varētu izmantot šo pasākumu rezultātus, finanšu starpniekiem tie būtu efektīvi un ātri jāīsteno. MVU naudas plūsmu uzlabot palīdzēs arī atļauja atlikt nodokļu un sociālo iemaksu maksājumus un ātrāka valsts iestāžu līgumu maksājumu izpilde. Izstrādājot un īstenojot minētos pasākumus, ir jāņem vērā banku nozares noturība. Lai nodrošinātu minēto pasākumu efektivitāti, ir svarīgi turpināt samazināt administratīvo slogu un piedāvāt efektīvus digitālos publiskos pakalpojumus.

Sekmīgai ekonomikas atlabšanai izšķiroši svarīgi ir atbalstīt uzņēmumus krīzes vissmagāk skartajās nozarēs un saglabāt eksporta uzņēmumu konkurētspēju.

(24) Lai veicinātu ekonomikas atlabšanu, būs svarīgi pasteidzināt tādu publisko investīciju projektu īstenošanu, kuri jau sagatavoti realizēšanai, un veicināt privātās investīcijas, t. sk. veicot attiecīgas reformas. Spānijai būs labākas izredzes atlabt, ja tā spēs palielināt ražīgumu un veicināt inovāciju, t. sk. veicot digitālo un zaļo pārkārtošanos. Spānijas sniegums inovācijas jomā ir zem visu ES reģionu vidējā rādītāja. Spānija atpaliek tādos aspektos kā uzņēmumu spēja ieviest inovāciju, ieguldīt materiālos un nemateriālos aktīvos un optimāli izmantot iedzīvotāju prasmes, kas varētu kavēt to konkurētspēju uz zināšanām balstītā ekonomikā. Krīze ir izgaismojusi digitalizācijas nozīmi valdības pakalpojumu un izglītības un apmācības pieejamības saglabāšanā, kā arī darbvietu un saimnieciskās darbības saglabāšanā. Pirms sākās ierobežojumu periods, tikai pusē no Spānijas skolām bija izveidotas piemērotas digitālās mācīšanās platformas ar ievērojamām atšķirībām dažādos reģionos. Pēkšņā pāreja uz digitālo mācīšanos arī sagādāja īpašas grūtības neaizsargātiem skolēniem, kuriem mājās nav pieejami digitālie risinājumi. Spānijai būtu jānodrošina, ka visiem skolēniem, arī lauku apvidos un neaizsargātās mājsaimniecībās, ir iespēja piekļūt digitālajai izglītībai. Atbalsts uzņēmumu digitalizācijai arī veicinātu Spānijas uzņēmumu konkurētspēju globālajās vērtības ķēdēs un palielinātu to eksporta spēju, jo īpaši MVU un mikrouzņēmumiem. Digitālo risinājumu, t. sk. progresīvu digitālo tehnoloģiju ieviešana un digitālās plaisas mazināšana starp pilsētām un lauku apvidiem uzlabotu Spānijas ekonomikas spēju radīt inovāciju. Turklāt pētniecības un inovācijas pārvaldības stiprināšana visos līmeņos, pētniecības kvalitātes uzlabošana, sistemātiski veicot novērtējumus un stimulējot pētniecības organizācijas sadarboties ar privāto sektoru, varētu padarīt pētniecības un inovācijas politiku efektīvāku un paātrināt inovācijas izplatīšanu ar mērķi sekmēt atlabšanu.

(25) Spānijas pārejai uz klimatneitrālu ekonomiku būs vajadzīgi lielas, ilgstošas investīcijas, cita starpā atjaunojamos energoresursos, energoinfrastruktūrā, energoefektivitātē un ilgtspējīgā transportā. Investīcijas būtu jāpiešķir ātrāk, lai sekmētu zaļo pārkārtošanos, saskaņā ar Spānijas nacionālo enerģētikas un klimata plānu. Integrētas energosistēmas veicināšanai būtu jāatvieglo atjaunojamo energoresursu izmantošana. Samazinot enerģijas patēriņu privātās un sabiedriskās ēkās ar plašas renovācijas palīdzību un attīstot viedos tīklus un atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas akumulēšanas sistēmu, varētu labāk pārvaldīt pieprasījumu pēc enerģijas, vienlaikus atbalstot darbvietu radīšanu atlabšanas laikā. Turpmāki ieguldījumi energoinfrastruktūrā, t. sk. elektroenerģijas starpsavienojumos ar pārējo Savienību, palīdzētu uzlabot ES iekšējā enerģijas tirgus integrāciju, vienlaikus ieviešot lielāku konkurenci un atvieglojot atjaunojamo energoresursu izmantošanu. Būtu jāveic arī papildu pasākumi ilgtspējīga transporta veicināšanai, cita starpā alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešana, jo īpaši elektriskajiem transportlīdzekļiem. Ieguldījumi būs vajadzīgi arī tam, lai dzelzceļu varētu pēc iespējas vairāk izmantot kravu pārvadājumiem, ieskaitot pārrobežu savienojumus ar Franciju un Portugāli un savienojumus ar ostām un loģistikas centriem. Turklāt daži Spānijas apvidi ir starp klimata pārmaiņu visvairāk skartajiem Eiropas apvidiem. Ir saspringta situācija ar ūdens resursiem, un ūdens un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra visā valstī ir nevienmērīga. Zaļās investīcijas var palīdzēt pārvarēt klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi, piemēram, plūdus un mežu ugunsgrēkus, uzlabot gaisa kvalitāti, kā arī ūdens un atkritumu apsaimniekošanu un attīstīt aprites ekonomikas potenciālu. Taisnīgas pārkārtošanās fonda līdzekļu 2021.–2027. gada plānojums varētu palīdzēt Spānijai risināt dažas no problēmām, ko rada pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku, īpaši

teritorijās, kas ietvertas ziņojuma par valsti D pielikumā[8]. Tas ļautu Spānijai optimāli izmantot minēto fondu.

(26) Regulējuma sadrumstalotība un šķēršļi Spānijā neļauj uzņēmumiem izmantot apjomradītus ietaupījumus un negatīvi ietekmē ražīgumu. Lai veicinātu labāku regulējumu un konkurenci atlabšanas laikā, būtu aktīvāk jāizmanto Likums par tirgus vienotību, ko jau īsteno tiesas un konkurences iestādes. Šajā sakarā, tiklīdz beigsies ārkārtas stāvoklis, būtu jāatceļ stingrie īpašumtiesību un tirgus ierobežojumi, kuru mērķis bijis nodrošināt stratēģisku preču un pakalpojumu piegādi pandēmijas krīzes apstākļos. Kopumā ciešāka un noturīga koordinācija starp dažādiem valdības līmeņiem varētu ekonomikas atlabšanas veicināšanas politiku padarīt efektīvāku. Svarīgi ir arī nodrošināt, ka pārvaldības struktūra, kas jau ir izveidota ar tiesību aktiem, ar kuriem īsteno 2014. gada publiskā iepirkuma direktīvas, var pēc iespējas ātrāk pilnvērtīgi darboties, lai attaisnotu publisko investīciju efektīvu izmantošanu, kas var veicināt ekonomikas atlabšanu. Ar Sadarbības komitejas starpniecību būtu jāpastiprina darbs pie visaptverošas valsts publiskā iepirkuma stratēģijas, cieši sadarbojoties ar visu valdības līmeņu (centrālā, reģionālā un vietējā līmeņa) pārstāvjiem.

(27) Šie ieteikumi pievēršas pandēmijas sociālekonomiskās ietekmes novēršanai un ekonomikas atlabšanas veicināšanai, taču šai valstij 2019. gadā adresētie ieteikumi, ko Padome pieņēma 2019. gada 9. jūlijā, attiecās arī uz reformām, kuras ir būtiskas, lai risinātu strukturālās problēmas vidējā līdz ilgākā termiņā. Šie ieteikumi nav zaudējuši aktualitāti un arī turpmāk tiks pārraudzīti visā nākamā gada Eiropas pusgada ciklā. Tas attiecas arī uz ieteikumiem, kas skar ar investīcijām saistīto ekonomikas politiku. Minētie ieteikumi būtu jāņem vērā kohēzijas politikas finansējuma stratēģiskajā plānošanā pēc 2020. gada, t. sk. pašreizējās krīzes ietekmes mazināšanas pasākumos un izejas stratēģijās.

(28) Maksātnespējas procedūru savlaicīgai noregulēšanai būs arī būtiska nozīme uzņēmumu likviditātes nodrošināšanā un resursu efektīvā pārdalē, kā arī uzņēmējdarbības un finanšu sektora stabilitātes veicināšanā. Ir svarīgi nodrošināt tiesu sistēmas spēju efektīvi izskatīt maksātnespējas procedūras. Tas ir īpaši svarīgi, jo pašreizējā tiesu darbības apturēšana un gaidāmais tiesvedības pieaugums pandēmijas izraisītās recesijas dēļ var vēl vairāk saasināt jau esošās problēmas, kad tiesvedība kļūst aizvien garāka un pieaug uzkrājušos lietu skaits.

(29) Eiropas pusgads nodrošina satvaru pastāvīgai ekonomikas un nodarbinātības politikas koordinēšanai Savienībā, un tādējādi var veicināt ekonomikas ilgtspēju. Dalībvalstis ir izvērtējušas progresu saistībā ar ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) iestrādāšanu savās 2020. gada valsts reformu programmās. Nodrošinot tālāk sniegto ieteikumu pilnīgu īstenošanu, Spānija sekmēs progresu IAM sasniegšanā un kopīgus pūliņus konkurētspējīgas ilgtspējas nodrošināšanai Savienībā.

(30) Cieša valstu ekonomikas koordinācija ekonomiskajā un monetārajā savienībā ir būtiska, lai strauji atgūtos no Covid-19 ekonomiskās ietekmes. Spānijai kā dalībvalstij, kuras valūta ir euro, ņemot vērā Eurogrupas politiskās norādes, būtu jānodrošina, ka tās politika joprojām atbilst ieteikumiem eurozonai un tiek koordinēta ar pārējo eurozonas dalībvalstu politiku.

(31) Komisija 2020. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Spānijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2020. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2020. gada stabilitātes programmu, 2020. gada valsts reformu

[8] SWD(2020) 508 final.

programmu un pasākumus, ko Spānija veikusi pēc ieteikumiem, kuri šai valstij bija adresēti iepriekšējos gados. Tā ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Spānijā, bet arī to, kādā mērā tās atbilst Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā vajadzību nostiprināt Savienības vispārējo ekonomikas pārvaldību, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.

(32) Ņemot vērā minēto novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2020. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums[9] ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.

(33) Padome ir izskatījusi 2020. gada valsts reformu programmu un 2020. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo novērtējumu. Šajos ieteikumos ir ņemts vērā, ka pandēmijas apkarošana un atlabšanas veicināšana ir pirmais nepieciešamais solis, kas ļaus koriģēt nelīdzsvarotību. Ieteikumi, kuri ir tieši vērsti uz makroekonomisko nelīdzsvarotību, ko Komisija konstatējusi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu, ir atspoguļoti 1., 2., un 4. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Spānijai 2020. un 2021. gadā rīkoties šādi.

1. Ievērojot vispārējo izņēmuma klauzulu, veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi risinātu pandēmijas situāciju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāko atlabšanu. Kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kas ļaus panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda ilgtspēju un vienlaikus veicinās investīcijas. Stiprināt veselības aprūpes sistēmas noturību un spējas attiecībā uz veselības aprūpes darbiniekiem, kritiski svarīgām zālēm un infrastruktūru.

2. Atbalstīt nodarbinātību ar darbvietu saglabāšanas pasākumiem, efektīviem darbā pieņemšanas stimuliem un prasmju attīstīšanu. Pastiprināt aizsardzību pret bezdarbu, jo īpaši attiecībā uz nestandarta nodarbinātības formu darba ņēmējiem. Uzlabot minimālo ienākumu shēmu un ģimenes atbalsta tvērumu un atbilstību, kā arī digitālās mācīšanās pieejamību.

3. Nodrošināt efektīvu pasākumu īstenošanu, lai nodrošinātu likviditāti maziem un vidējiem uzņēmumiem un pašnodarbinātām personām, cita starpā novēršot maksājumu kavējumus. Pasteidzināt tādu publisko investīciju projektu īstenošanu, kuri jau sagatavoti realizēšanai, un rosināt privātās investīcijas, lai sekmētu ekonomikas atlabšanu. Koncentrēt investīcijas uz zaļo un digitālo pārkārtošanos, jo īpaši uz pētniecības un inovācijas veicināšanu, tīru un efektīvu enerģijas ražošanu un izmantošanu, energoinfrastruktūru, ūdens un atkritumu apsaimniekošanu un ilgtspējīgu transportu.

4. Uzlabot koordināciju starp dažādiem pārvaldes līmeņiem un stiprināt publiskā iepirkuma regulējumu, lai efektīvi atbalstītu ekonomikas atlabšanu.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs

[9] Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.